

ändringar har skett sedan den svenska fjärilskatalogen i bokform utgavs 1994. Exempelvis tillhörde den ovan nämnda *C. distans* det välkända släktet *Oxyptilus* (så även i den europeiska katalogen av Karsholt & Razowski från 1996) men här har arten överförts till *Crombrugghia*, en åtgärd som upplevs lite väl spetsfundigt. Man kan reagera på samma sätt beträffande *Pteropteryx dodecadactyla* (Hübner, [1813]), som i tidigare verk placerats intill sina nära släktingar *Alucita hexadactyla* Linnaeus, 1758 och *A. grammodyctyla* Zeller, 1841. Om denna finstrukturerade

släktindelning vore norm inom alla fjärilsfamiljer, skulle mängden upprättade släkten närma sig antalet arter.

Katalogen är mycket välkommen och kan tjäna som ett standardverk många år framåt. För taxonomer och systematiker med inriktning mot fjädermott är den ett "måste" och även för andra lepidopterologer tjänar katalogen som en viktig källa med uppgifter om intressanta referenser.

Bengt Å. Bengtsson, Lokegatan 3, 386 93 Färjestaden

Två nyupptäckta skalbaggar i Sverige [Two new beetle species in Sweden]

MATS JONSELL

Det är numer inte ofta som det beskrivs nya skalbaggsarter från Sverige. Under år 2002 publicerades dock beskrivningar av både en ny ticknagare, *Dorcatoma janssoni* Büche & Lundberg 2002 och en småknäppare, *Trixagus leseigneuri* Muona 2002.

De första exemplaren av *D. janssoni*, som också är typmaterial, hittades 1997 i Lettland av Nicklas Jansson i en fönsterfälla på en björkhögstubbe. Att det var något märkligt med dessa exemplar syntes på hanarnas genitalier, men eftersom antalet hanar var mycket litet var det vanskligt att beskriva dem som en ny art. År 2000 hittades dock ett stort antal likadana *Dorcatomor* i Pär Erikssons fönsterfällor nära sjön Vällan i östra Uppland. Dessa fällor satt på granhögstubar (Fig. 1). I samma område hittades också lar-

Figur 1. Granhögstubben där de första svenska fynden av *Dorcatoma janssoni* gjordes i en fälla. Den ene auktor, Stig Lundberg, undersöker stubben. Foto: Pär Eriksson.

The spruce high stump where the first specimen of *Dorcatoma janssoni* was caught in a window trap.

ver av arten under svenska entomologmötet 2000 (Jonsell & Eriksson 2001).

D. janssoni tillhör den grupp tickgnagare som är små och har dubbel behåring på täckvingarna (jfr Baranowski 1985). Arten är ca 2-2,5 cm lång och mycket lik *D. chrysomelina*. Enligt beskrivningen finns inga yttre karaktärer för att skilja arterna åt, men hanarnas genitalier har tydliga skillnader. Den största skillnaden mellan arterna tycks dock vara biologin. Båda lever i och för sig i brunrötad ved, men medan *D. chrysomelina* hittas i ved som rötats av svaveltickor (*Laetiporus sulphureus*) främst på ek, hittas *D. janssoni* i ved som rötats av klibbticka (*Fomitopsis pinicola*). Klibbticka lever på allehanda trädslag och fynd har hittills gjorts på gran och björk, flera gånger i ved som också angripits av *Pelitis grossa*, stor flatbagge.

De svenska fynden av *D. janssoni* har gjorts vid nedre Dalälven och Vällenområdet i Uppland. Båda dessa områden har en rik fauna av hotade vedskalbaggar och kanske även *D. janssoni* bli klassad som hotad i nästa revision av rödlistan. För att klargöra dess status borde man leta efter arten på andra platser i landet. Det är också värt att kolla exemplar bestämda som *D. chrysomelina* i samlingar, speciellt om de insamlats i barr- eller triviallövskog istället för i typiska ekbiotoper.

Totalt finns nu nio tickgnagararter (sl. *Dorcatoma*) i Sverige - av vilka tre beskrivits under de senaste 30 åren. De kan bestämmas med hjälp av Baranowski (1985), Jonsell (1998) och Büche & Lundberg (2002). Det är inte alls otroligt att fler arter döljer sig i Sverige. Bl.a. borde man söka två ytterligare arter av dubbelbehårade *Dorcatomor* av vilka en är alldeles nybeskriven från Europa (*D. androgyna* Büche) och en är utbredd i länderna söder om Östersjön (*D. setosella* Mulsant & Rey). Båda dessa arter finns med i bestämningstabellen av Büche & Lundberg (2002).

Den nya småknäpparen, *T. leseigneuri*, är mycket lik *T. carinifrons* som är en vanlig art i Sverige och bestämningsnycklarna i Leseigneur (1998) eller Lindelöw & Lundberg (1991) leder fram till den arten. Arterna skiljer sig från varandra på hur de två åsarna i pannan är beskaffade.

På *T. leseigneuri* divergerar de bakåt över pannan medan de hos *T. carinifrons* är parallella. Även halssköldsform och hanarnas genitalier har vissa skillnader som avbildas i beskrivningen (Muona 2002). Liksom de andra arterna i släktet lever denna arts larver antagligen i förna. Arten är utbredd i större delen av Europa med fynd från Rumänien, Portugal och Finland som yttergränser. I Sverige finns fynd från Blekinge.

För att riktigt uppdatera nyckeln av Lindelöw & Lundberg (1991) behöver ytterligare en ändring göras eftersom *T. obtusus* har visat sig inte finnas i Danmark. Efter viss förvirring visade det sig att den arten istället ska benämnas *T. atticus* (Hansen m.fl. 1992, 1994). Vid läsning av dessa arbeten ligger det också nära till att misstänka att det svenska exemplar av *T. caucasicus* som hittats i Skåne (Lundberg & Gustafsson 1995) är *T. atticus*.

Litteratur

- Baranowski, R. 1985. Central and Northern European *Dorcatoma* (Coleoptera: Anobiidae), with a key and description of a new species. – Ent. Scand. 16: 203-207.
- Büche, B & Lundberg, S. 2002. A new species of deathwatch beetle (Coleoptera: Anobiidae) discovered in Europe. – Ent. Fenn. 13: 79-84.
- Hansen, M., Kristensen, S., Mahler, V., Pritzl, G. & Pedersen, J. 1992. 11. tilæg til 'Fortegnelse over Danmarks biller'. – Ent. Medd. 60: 69-84.
- Hansen, M., Mahler, V., Pritzl, G. & Runge, J.B. 1994. 13. tilæg til 'Fortegnelse over Danmarks biller'. – Ent. Medd. 62: 65-89.
- Jonsell, M. 1998. En ny tickgnagare i Sverige: *Dorcatoma minor* Zahradník (Coleoptera: Anobiidae) och dess värddal. – Ent. Tidskr. 119: 105-109.
- Jonsell, M. & Eriksson, S: 2001. Elfte svenska entomologmötet 9-12 juni 2000. – Ent. Tidskr. 122: 29-31.
- Leseigneur, L. 1998. 37. Familie: Throscidae. – I: Die Käfer Mitteleuropas. Supplementband 4: 222-231. Gustav Fisher Verlag, Jena.
- Lindelöw, Å. & Lundberg, S. 1991. Skalbaggsfynd från Medelpad med *Trixagus caucasicus* (Coleoptera: Throscidae) ny för Sverige. – Ent. Tidskr. 112: 157-159.
- Muona, J. 2002. *Trixagus leseigneuri* n. sp. (Coleoptera, Throscidae). – Bull. Soc. ent. France 107: 187-190.